

Nationella minoriteters kultur

Hur Kulturrådet verkar för det
samiska folkets och nationella
minoriteters kultur

Inledning

Kulturrådet ska enligt instruktion verka för konstnärligt och kulturpolitiskt värdefull utveckling inom verksamheter som rör de nationella minoriteternas: judar, romer, det samiska folket som också är ett urfolk, sverigefinnar och tornedalingars kultur. Instruktionen anger även att Kulturrådet i årsredovisning ska redovisa hur myndigheten verkat för frågorna i såväl kultursamverkansmodellen som övrig bidragsgivning och verksamhet. Redovisningen ska göras utifrån de nationella kulturpolitiska målen och de minoritetspolitiska målens delområden språk och kulturell identitet samt inflytande och delaktighet. Kulturrådet redovisar uppdraget mer utförligt i denna rapport.

Av Kulturrådets regleringsbrev för 2018 framgår att myndigheten i sin bedömning och uppföljning av de regionala kulturplanerna särskilt ska uppmärksamma regionernas arbete med att främja de nationella minoriteternas och i synnerhet romers kultur och kulturarv. Även vid bidragsgivning till verksamheter i Stockholms län (som inte omfattas av modellen) ska dessa frågor uppmärksammas.

Redovisningen omfattar de medel som fördelats under år 2018 samt medel som redovisats 2018, oavsett när stödet beviljats. Då Kulturrådet från och med 2016 års verksamhet redovisar insatser för nationella minoriteters kultur utifrån myndighetens årsredovisning kan siffrorna i vissa fall skilja sig från/inte vara jämförbara med uppgifter i tidigare års rapporter.

Under 2018 har Kulturrådet genom de riktade bidragen till nationella minoriteters kulturverksamhet fördelat cirka 13,8 miljoner kronor. Genom stöd till planerad utgivning av litteratur och produktionsbidrag till kulturtidskrifter har cirka 2,6 miljoner kronor fördelats till utgivning som rör nationella minoriteters språk och kultur.¹ Genom utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet fördelar Kulturrådet bidrag till regionala kulturprojekt. Under 2018 har myndigheten fördelat drygt 1,5 miljoner kronor till insatser som helt eller delvis främjar nationella minoriteters kultur genom regionala utvecklingsprojekt. Medel har även fördelats till insatser som främjar nationella minoriteters kultur genom övriga bidragsformer.

Kulturrådets bidragsgivning till nationella minoriteters kulturverksamhet främjar bland annat drift av teatrar och bibliotek, genomförandet av kulturfestivaler, konserter och utställningar samt utgivning av litteratur och kulturtidskrifter.

Genom kultursamverkansmodellen lyfter Kulturrådet i dialog med regionerna de minoritetspolitiska målen. Regionerna har som konstaterats tidigare år kommit olika långt i sitt arbete på området men kompetensen och intresset för frågorna ökar fortsatt och lyfts i högre utsträckning än tidigare i kulturplanerna. Kulturrådet beaktar perspektivet från det samiska folket och övriga nationella minoriteter i läsning och beredning av de regionala kulturplanerna. Frågorna har sedan följts upp i de löpande dialoger som Kulturrådet genomfört över året där vikten av samråd med de nationella minoriteternas kulturaktörer särskilt lyfts fram. Under år 2018 har 1 miljon kronor fördelats till insatser som främjar nationella minoriteters kultur och minoritetsspråk genom utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet.

---

¹ I summan ingår 840 000 kr i beslutat produktionsstöd till nationella minoriteters kulturtidskrifter för 2018.

Under 2017–2018 hade Kulturrådet i uppdrag att genomföra insatser som syftade till att stärka romska kulturaktörer och deras samarbete med olika kulturinstitutioner. Uppdraget slutredovisades till Länsstyrelsen i Stockholm den 22 februari 2019. I uppdraget ingick att fördela särskilda medel för romsk kulturverksamhet inom ramen för stödet till nationella minoriteters kulturverksamhet. Under året genomförde Kulturrådet därför två utlysningar i samband med utlysning av projektbidrag för nationella minoriteters kulturverksamhet.

Mellan år 2017–2019 har Kulturrådet fått ett uppdrag att i samverkan med de nationella minoriteterna genomföra insatser som har till syfte att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken. Barn- och ungdomslitteratur är prioriterat. I uppdraget ingår också att tillsammans med romska minoriteter genomföra läsfrämjande insatser. Ett långsiktigt mål med uppdraget är att det finns en välfungerande infrastruktur som möjliggör och underlättar utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk i Sverige.

Myndigheten samråder årligen med Sametinget, nationella minoriteters riksorganisationer och andra aktörer för att utveckla den bidragsgivning och det främjande arbete som rör nationella minoriteters kulturverksamhet.

Innehåll

Bidragsfördelning.....	6
Riktade bidrag till nationella minoritetens kulturverksamhet.....	6
Verksamhetsbidrag.....	7
Bidragsmottagarnas ekonomi 2017.....	8
Redovisade resultat.....	9
Kommentar.....	9
Projektbidrag.....	9
Bidragsmottagarnas ekonomi, projektbidrag redovisade 2018.....	11
Kommentar.....	12
Stöd till litteratur och kulturtidskrifter.....	12
Planerad utgivning av litteratur.....	12
Redovisade resultat.....	13
Efterhandsstöd till litteratur.....	14
Kommentar.....	14
Produktionsbidrag till kulturtidskrifter.....	14
Redovisade resultat.....	15
Kommentar.....	15
Kultursamverkansmodellen.....	15
Kulturplanerna inför 2018.....	15
Utvecklingsprojekt.....	16
Kommentar.....	16
Övriga stödformer.....	17
Samråd och dialoger.....	21
Kommentar.....	21
Övrigt: remiss, information och kompetensutveckling.....	21
Kommentar.....	22

Bidragsfördelning

Kulturrådet fördelar riktade projekt- och verksamhetsbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet.² Kulturrådet har även särskilda medel för stöd till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur och inom stödet för kulturtidskrifter finns det möjlighet för nationella minoritetsorganisationer att söka produktionsstöd för nationella minoriteters kulturtidskrifter.³

Genom kultursamverkansmodellen och utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet fördelas medel till insatser som helt eller delvis främjar nationella minoritetens kultur. Kulturrådet fördelar även medel till nationella minoritetens kultur genom myndighetens övriga bidragsformer.

Redovisningen omfattar de medel som fördelats under år 2018 samt medel som redovisats 2018 oavsett när stödet beviljats.

Riktade bidrag till nationella minoritetens kulturverksamhet

Under 2018 fördelade Kulturrådet 400 000 kronor i verksamhetsbidrag för 2018⁴ och beslutade om 8,7 miljoner i verksamhetsbidrag för 2019. Under 2018 fördelades ca 2,4 miljoner kronor i projektbidrag till nationella minoritetens kulturverksamhet.

Bidragen utlyses på Kulturrådets webbplats, på minoritet.se och på Sametingets webbplats. Under 2018 utlystes bidragen även i följande nationella minoritetstidskrifter: Judisk krönika, É Romani Glinda, Nuorat, MetAvisi och Suomen Uutisviikko. På Kulturrådets webbplats finns information om bidragen tillgänglig på de nationella minoritetsspråken inklusive varieteter.

Konstnärlig kvalitet och kulturpolitisk betydelse är vägledande vid bedömningen av ansökningarna. Sökande ska ha kommunal och/eller regional medfinansiering för verksamheten. Prioritet ges till barn- och ungdomsverksamhet samt till insatser som stärker de nationella minoriteternas egna kulturella strukturer.

Ansökningarna bereds av referensgruppen för stöd till nationella minoritetens kultur.⁵ Efter att referensgruppen lämnat förslag fattar generaldirektören beslut om stöd.

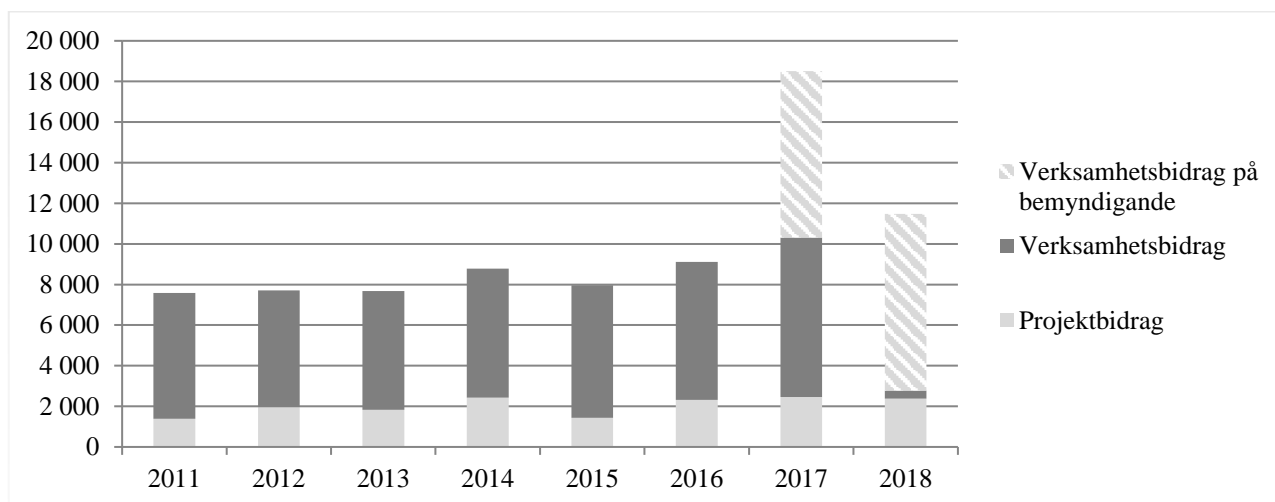
² Kulturrådet fördelar bidrag till nationella minoritetens kulturverksamhet med stöd av förordning (2012:517) om statsbidrag till kulturella ändamål. Kulturrådet disponerade medel för bidrag till nationella minoritetens kulturverksamhet för budgetåret 2018 under anslag 1:2 ap.1 Bidrag till allmän kulturverksamhet, internationell verksamhet och nationella minoritetens språk och kultur.

³ Kulturrådet fördelar bidrag till nationella minoritetens litteratur och kulturtidskrifter med stöd av förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser. Av Kulturrådets regleringsbrev för 2018 framgick att anslagspost 3:1 ap.1 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande bland annat skulle användas till att främja utgivning och distribution av nationella minoritetens litteratur och kulturtidskrifter.

⁴ Ansökan från Kulturhuset Tráhppe bordlades under 2017. Kulturhuset Tráhppe beviljades istället verksamhetsbidrag om 400 000 kronor för verksamhetsåret 2018, under år 2018.

⁵ Referensgruppen utgjordes 2018 av rektorn och utbildningsansvarig för Paideia Noa Hermele (ordförande), musikern och läraren Samir Mehmed, sakkunnige Marika Kaj, intendenten Katarina Spik Skum, journalisten Lina Puranen och modersmålsläraren Daniel Särkijärvi.

Figur 1. Fördelade projekt- och verksamhetsbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet för åren 2011–2018 (tkr)

Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet kan sökas av nationella minoriteters kulturaktörer och avser omfattande, permanent och kontinuerlig kulturverksamhet som möter en publik. Verksamheterna ska syfta till att stärka, utveckla, synliggöra eller på annat sätt främja judars, romers, det samiska folkets, sverigefinnars och tornedalingars kultur.

Inför fördelningen av 2019 års verksamhetsbidrag utnyttjade Kulturrådet möjligheten att fatta beslut på bemyndigande. Tio⁶ ansökningar inkom om totalt 11 778 500 kronor. Sju ansökningar beviljades totalt 8,7 miljoner kronor. Utöver detta beviljades under år 2018, Kulturhuset Tråhppie, vars ansökan om 750 000 kr som bordlades under 2017, 400 000 kronor för verksamhetsåret 2018.

⁶ Ansökan från Teatteri Sydänkäpy uppfyllde inte kriterierna för verksamhetsstöd och handlades istället som projektbidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet. I kulturrådets årsredovisning redovisas dock ansökan och det beviljade bidraget som verksamhetsbidrag.

Tabell 1. Ansökningar och fördelade verksamhetsbidrag för 2019

Verksamhet	Konstområde	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Frantzwagner Sällskapet	Allmän kulturverksamhet	247	0	0%
Föreningen för Judisk Kultur i Sverige	Allmän kulturverksamhet	600	500	83%
Judiska biblioteket i Stockholm / Bajit	Bibliotek, läsfrämjande, allmän kulturverksamhet	1 500	600	40%
KEXI-Meän kirjailiat	Litteratur och läsfrämjande	102	0	0%
Kulturhuset Tráhppie	Allmän kulturverksamhet	750	500	67%
Romska kulturcentret i Malmö	Allmän kulturverksamhet	1 000	1 000	100%
Stinnebom Production AB	Scenkonst	480	0	0%
Sverigefinska biblioteket i Stockholm	Bibliotek, läsfrämjande	1 300	1 200	92%
Tornedalsteatern	Scenkonst	3 200	2 600	81%
Uusi teatteri	Scenkonst	2 600	2 300	88%
TOTALT		11 779	8 700	74%

Bidragsmottagarnas ekonomi 2017

Av redovisningar inkomna under 2018 framgår att de 7 250 000 kronor Kulturrådet fördelade till verksamheterna för 2017 har utgjort i snitt 38 procent av de totala intäkterna för organisationerna. Spridningen är dock stor och andelen verksamhetsbidrag av totala intäkter för de olika verksamheterna sträcker sig från ca 16 procent till drygt 60 procent. Verksamhetsintäkter (exempelvis biljettintäkter) har utgjort i snitt 11 procent av intäkterna medan bidrag från kommun och region har utgjort 24 procent respektive 11 procent av de totala intäkterna.

Tabell 2: Ekonomi, redovisade verksamhetsbidrag för 2017 (tkr)

Intäktsposter	Belopp, kronor	Andel av totala intäkter (%)
Bidrag från Kulturrådet till nationella minoritetens språk och kultur	7 250 000	38%
Övrigt statligt bidrag	992 649	5%
Bidrag från region/landsting	2 053 000	11%
Bidrag från kommun	4 598 600	24%
Verksamhetsintäkter	2 018 485	10%
EU-bidrag	0	0%
Övrig internationell finansiering	205 000	1%
Sponsring	1 325 223	7%
Övriga bidrag	201 351	1%
Övriga intäkter	625 680	3%
SUMMA INTÄKTER	19 269 988	100%

Redovisade resultat

Kulturrådet konstaterar att verksamhetsbidraget fortsatt varit avgörande för en permanent, kontinuerlig och omfattande kulturverksamhet för två teatrar, två bibliotek och tre kulturcentra. Samtliga har nationell spridning och ett fokus på barn och unga. Stödet har möjliggjort ett antal publika evenemang, såsom föreställningar, konserter, seminarier, litterära evenemang samt utställningar.

Kommentar

De särskilda stöden till nationella minoritetens kultur möjliggör att Kulturrådet kan bidra till projekt och verksamheter som inte vanligtvis omfattas av statsbidragen inom de olika konstområdena, såsom till exempel drift av bibliotek och genomförande av seminarier som stärker den kulturella identiteten. Verksamhetsbidraget fyller därmed en viktig funktion eftersom stödet utgör grunden för centrala kulturstrukturer inom respektive minoritetsgrupp, med en verkan utöver verksamheternas direkta resultat. Flera av verksamheterna behöver en ökad lokal och/eller regional finansiering för att kunna tillgodose utvecklingsbehov.

Projektbidrag

Till skillnad från verksamhetsbidraget kan projektbidraget sökas för avgränsade projekt. 68⁷ ansökningar inkom om totalt ca 10,9 miljoner kronor. 36 ansökningar beviljades totalt 2 377 000 kronor. 1 065 000 kronor gick till projekt som helt eller till större del har barn och unga som målgrupp. Tabell 4 visar att den största delen av projektbidraget går till projekt som bedriver en bred kulturverksamhet och inte kan kategoriseras till specifika konstområden. I tabell 5 framgår att 36 procent av projektmedlen gått till projekt med

⁷ Ett ärende inkom som ansökan om verksamhetsbidrag men handlades sedan som projektbidrag, därav att antal ansökningar i den här rapporten inte helt stämmer överens med uppgifter i Kulturrådets årsredovisning.

nationell spridning. När det kommer till regionalt inriktade projekt har Norrbottens län beviljats mest bidragsmedel följt av Skåne län.

Tabell 3. Ansökningar och fördelade projektbidrag 2018 (2017), per minoritetsgrupp

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judisk kultur	7	1	14%	1 294	80	6%
	18	9	50%	1 972	570	29%
Romsk kultur	21	10	48%	4 127	625	15%
	12	5	42%	2 271	395	17%
Samisk kultur	18	11	61%	2 996	670	22%
	18	7	39%	2 198	625	28%
Sverigefinsk kultur	15	9	60%	1 462	602	41%
	19	8	42%	2 016	420	21%
Tornedalsk kultur	5	3	60%	420	190	45%
	7	3	43%	709	160	23%
Flera	2	2	100%	592	210	35%
	4	2	50%	1 461	290	20%
TOTALT	68	36	53%	10 890	2 377	22%
	78	34	44%	10 627	2 460	23%

Tabell 4. Fördelade projektbidrag 2018 (2017), per konstområde och minoritetsgrupp, tkr

	Allmän kulturverksamhet	Litteratur och läsfrämjande	Musik	Scenkonst	Utställningsverksamhet	Totalt
Judisk kultur	80	0		0	0	80
	30	0	300	90	150	570
Romsk kultur	365	0	210	50	0	625
	295	0	100	0	0	395
Samisk kultur	310	85	40	35	200	670
	455	0	150	20	0	625
Sverigefinsk kultur	252	150	0	200	0	602
	90	60	0	240	30	420
Tornedalsk kultur	50	0	0	140	0	190
	160	0	0	0	0	160
Flera	90	0	120	0	0	210
	290	0	0	0	0	290
TOTALT	1 147	235	370	425	200	2 377
	1 320	60	550	350	180	2 460

Tabell 5. Geografisk spridning för fördelade projektbidrag 2018

Geografisk spridning	Antal beviljade ansökningar	Beviljat belopp (tkr)	Andel av totalt beviljat belopp
Internationellt	4	260	11%
Jämtlands län	2	120	5%
Nationellt	13	865	36%
Norrbottens län	4	320	13%
Skåne län	5	300	13%
Stockholms län	5	262	11%
Västernorrlands län	1	40	2%
Västmanlands län	1	150	6%
Östergötlands län	1	60	3%
TOTALT	36	2 377	100%

Bidragsmottagarnas ekonomi, projektbidrag redovisade 2018

2018 inkom 27 redovisningar. Kulturrådets bidrag, på totalt 1 545 000 kronor för dessa projekt, har utgjort 36 procent av projektens sammantagna intäkter vilket är den största intäktsposten från offentliga bidragsgivare. Regionerna är i övrigt den offentliga bidragsgivare som står för större delen av projektens intäkter med 17 procent. Kommunala stöd och verksamhetsintäkter utgör 14 respektive 7 procent av intäkterna.

Tabell 6. Ekonomi, redovisade projektbidrag 2018

Intäktsposter	Belopp, kronor	Andel av totala intäkter (%)
Bidrag från Kulturrådet till nationella minoritetens språk och kultur	1 545 000	36%
Övrigt statligt bidrag	311 067	7%
Bidrag från region/landsting	725 000	17%
Bidrag från kommun	591 500	14%
Verksamhetsintäkter	297 410	7%
EU-bidrag	0	0%
Övrig internationell finansiering	88 669	2%
Sponsring	122 850	3%
Övriga bidrag	143 000	3%
Övriga intäkter	452 067	11%
SUMMA INTÄKTER	4 276 563	100%

Redovisade resultat

Inkomna redovisningar under 2018 visar att Kulturrådets stöd bland annat bidragit till genomförandet av ett stort antal kulturaktiviteter, som till exempel kulturfestivaler, scenkonstarrangemang, konserter, utställningar, och allmänna kulturarrangemang. Många av dessa aktiviteter är specifika för nationella minoritetens kultur.

Kommentar

De särskilda bidragen till nationella minoritetens kultur möjliggör att Kulturrådet kan stödja projekt och verksamheter som inte vanligtvis omfattas av statsbidragen inom de olika konstområdena. Efterfrågan av medel är fortsatt stor och Kulturrådet bedömer att projektbidraget fyller en viktig funktion i att stärka, utveckla och synliggöra nationella minoritetens kultur.

Kulturrådet kan även utifrån ansökningar inkomna under 2018 konstatera att det är i vissa fall svårt för bidragssökande att erhålla lokal och regional medfinansiering för nationella minoritetens kulturprojekt, något som i princip är en förutsättning för att erhålla statligt stöd. Kulturrådet fortsätter att kommunicera det allmännas ansvar att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, genom egna strukturer, i Sverige till kommuner och regioner.

Stöd till litteratur och kulturtidskrifter

Kulturrådet fördelar stöd till utgivning av nationella minoritetens litteratur främst genom stöd till planerad utgivning av nationella minoritetens litteratur. Ansökningar om efterhandsstöd till litteratur, dvs. stöd till litteratur efter att det getts ut, på originalspråk eller i översättning till något av de nationella minoritetsspråken förekommer. Kulturrådet fördelar även stöd till nationella minoritetens kulturtidskrifter i form av produktionsbidrag.

Med nationella minoritetens litteratur och kulturtidskrifter avser Kulturrådet utgivning, i original samt i översättning, till de nationella minoritetsspråken. I uppdraget tar Kulturrådet även hänsyn till utgivning på svenska som bedöms vara av särskild betydelse för de nationella minoritetsgruppernas kultur, historia och identitet.

För 2018 har 1 802 394 kronor fördelats i stöd till planerad utgivning av nationella minoritetens litteratur, inklusive distributionsstöd och 840 000 kronor i produktionsbidrag till nationella minoritetens kulturtidskrifter.

Planerad utgivning av litteratur

Stödet till planerad utgivning är främst avsett att komplettera efterhandsstödet. Nationella minoritetens litteratur är prioriterad. Bidraget ska vara ett komplement till övrig finansiering.

Sedan 2016 har Kulturrådet kopplat på möjligheten att få distributionsstöd när titeln/titlarna som utgivaren fått stöd för finns utgivna.⁸ Det innebär att de stödda bokprojekten distribueras till 287 av landets huvudbibliotek, några länsbibliotek, Nordens hus på Island och Kulturkontakt Nord i Finland. Kulturrådet bedömer att distributionsstödet har stor betydelse för spridningen av nationella minoritetens litteratur.

---

⁸ Distributionsstöd fördelas inte efter sökt summa utan beräknas efter en särskild formel som tar hänsyn till förlagsnettopris, sidantal och upplaga. Distributionsstödet kan betraktas som en ersättning för utgivarens kostnader för distribution av boken till landets bibliotek.

Under 2018 prövades 38 ansökningar mot bidrag till planerad utgivning av nationella minoriteternas litteratur. Det totala sökta beloppet för dessa sammanlagt 38 ansökningar uppgick till ca 4,3 miljoner kronor. 26 ansökningar beviljades sammanlagt 1 802 394 kronor i stöd för planerad utgivning av nationella minoriteternas litteratur, inklusive distributionsstöd.

Tabell 7. Beslutat stöd för planerad utgivning 2018 (2017)

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judisk litteratur	9	7	78%	1 045	365	35%
	9	8	89%	795	452	57%
Romsk litteratur	5	5	100%	600	480	80%
	9	7	78%	1 100	468	43%
Samisk litteratur	13	6	46%	1 105	217	20%
	12	9	75%	1 323	623	47%
Sverigefinsk litteratur	3	2	67%	280	110	39%
	5	1	20%	663	30	5%
Tornedalsk litteratur	6	5	83%	743	330	44%
	4	4	100%	258	320	124%
Flera	2	1	50%	537	300	56%
	4	1	25%	733	80	11%
TOTALT	38	26	68%	4 309	1 802	42%
	43	30	70%	4 872	1 973	40%

Redovisade resultat

2018 inkom 20 redovisningar av beviljat stöd till utgivning av nationella minoriteternas litteratur. Kulturrådets stöd för dessa 20 projekt uppgick till sammanlagt 1 335 000 kronor. Redovisningarna visar att projekten resulterat i utgivningen av bland annat ett stort antal barnböcker men även diktsamlingar, en bönbok, en fotobok och en samling reseberättelser.

Kommentar

Kulturrådet har fått fler kvalificerade ansökningar under 2018 än föregående år. Trots det kan myndigheten konstatera att det fortfarande finns stora behov av professionella utgivare av litteratur och kulturtidskrifter på de nationella minoritetsspråken. Det finns även stort behov av översättare, redaktörer och korrekturläsare.

Det är av stor vikt att den litteratur som getts ut också når ut till berörda målgrupper. I syfte att delvis nå det målet kopplade Kulturrådet på möjligheten att få distributionsstöd när titeln/titlarna som utgivaren fått stöd för finns utgivna.

Under 2017–2019 har Kulturrådet ett särskilt regeringsuppdrag som handlar om att främja utgivningen av nationella minoriteternas litteratur. Till uppdraget finns också kopplat ett läsfrämjande uppdrag riktat till de romska minoritetsgrupperna. Uppdraget beskrivs närmare på s. 18.

Efterhandsstöd till litteratur

Kulturrådet fördelar i huvudsak stöd till utgivning av litteratur genom efterhandsstöd till litteratur. Efterhandsstöd till litteratur innebär att ansökan lämnas för böcker som finns utgivna men inte är äldre än sex månader. Stödbeloppet baseras på sidantal. En tryckt bok som beviljats litteraturstöd får automatiskt också distributionsstöd, vilket innebär att de litteraturstödda titlarna distribueras till samtliga huvudbibliotek.

Under 2018 inkom ingen ansökan om efterhandsstöd som avser böcker utgivna helt eller delvis på nationella minoritetsspråk och eller som särskilt belyser de nationella minoritetsgruppernas kultur, historia och identitet.

Kommentar

Även om efterhandsstödet spelar en viktig roll för att främja nationella minoriteters litteratur kan bristen på ansökningar indikera att marknaden är för begränsad för att böcker skrivna på minoritetsspråk kan ges ut utan ett stöd för planerad utgivning och att det är få som skriver på de nationella minoritetsspråken.

Produktionsbidrag till kulturtidskrifter

Produktionsbidraget kan sökas för produktions-, distributions- och marknadsföringskostnader av en kulturtidskrift under ett kalenderår.

Av 113 inkomna ansökningar avseende produktionsstöd 2019⁹ avsåg sju stycken utgivning av nationella minoriteters kulturtidskrifter, vars sökta belopp sammantaget uppgick till 1 861 000 kronor. Alla sju ansökningar beviljades sammantaget 840 000 kronor i stöd.

Tabell 8. Ansökningar och fördelade gällande produktionsbidrag 2019 (2018), per minoritetsgrupp

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judiska tidskrifter	1 1	1 1	100% 100%	295 295	275 275	93% 93%
Romska tidskrifter	1 1	1 1	100% 100%	951 951	175 225	18% 24%
Samiska tidskrifter	2 1	2 1	100% 100%	270 200	140 125	52% 63%
Sverigefinska tidskrifter	1 2	1 1	100% 50%	125 200	100 100	80% 50%
Tornedalska tidskrifter	2 2	2 2	100% 100%	220 250	150 200	68% 80%
TOTALT	7 7	7 6	100% 86%	1861 1896	840 925	45% 49%

⁹ Beslut fattades i januari 2019 på grund av budgetläget efter riksdagsvalet hösten 2018.

Redovisade resultat

2018 inkom 6 redovisningar från nationella minoritetens kulturtidskrifter. Aktörerna hade tillsammans mottagit 800 000 kronor i bidrag från Kulturrådet. De sex tidskrifterna utkom tillsammans med 29 nummer och en samlad distribuerad upplaga per utgåva på 8 158 exemplar. En av tidskrifterna har enbart digital publicering och ytterligare fyra aktörer redovisar viss digital publicering.

Kommentar

Kulturrådet kan konstatera att produktionsbidraget till kulturtidskrifter bidrar till en viktig utgivning.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen innebär att Kulturrådet fattar beslut om ett samlat statsbidrag till respektive län som regionen sedan fördelar vidare till regionala kulturverksamheter. För att få fördela statsbidraget måste regionen upprätta en regional kulturplan. Kulturplanen ska beskriva de prioriteringar som regionen vill göra i fråga om regional kulturverksamhet som avses få statligt stöd, prioriteringarnas förhållande till de nationella kulturpolitiska målen samt uppgifter om planerad statlig, kommunal och annan finansiering av verksamheterna. Kulturplanen ska tas fram i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Kulturplanen utgör underlag för Kulturrådets beslut om fördelning av bidrag. Vid fördelningen bedömer Kulturrådet hur regionerna beaktar frågor om tillgänglighet, insatser för barn och unga, jämställdhet, hbtq, mångfald i kulturutbudet och insatser för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur.

Av Kulturrådets regleringsbrev för 2018 framgår att myndigheten i sin bedömning och uppföljning av de regionala kulturplanerna särskilt ska uppmärksamma regionens arbete med att främja de nationella minoriteternas och i synnerhet romers kultur och kulturarv. Även vid bidragsgivning till verksamheter i Stockholms län ska dessa frågor uppmärksammas. Frågorna tas upp i de dialoger som Kulturrådet kontinuerligt har med regionerna under året.

Kulturplanerna inför 2018

Kulturrådets styrelse fattade beslut om fördelning av verksamhetsbidrag till regioner 2018 om totalt 1 339 miljoner kronor. I denna summa ingår även bidrag till de regionala institutionerna i Stockholms län.

Inför 2018 inkom fyra nya regionala kulturplaner: Blekinge, Jönköping, Kronoberg och Norrbotten. Dessa låg tillsammans med övriga regioners revideringar och gällande kulturplaner inom kultursamverkansmodellen till grund för styrelsens beslut om regionala verksamhetsbidrag för 2018. Inför 2019 inkom under 2018 åtta nya regionala kulturplaner: Sörmland, Jämtland-Härjedalen, Västmanland, Västernorrland, Dalarna, Kalmar, Uppsala och Gävleborg. Dessa låg tillsammans med övriga regioners revideringar och gällande kulturplaner inom kultursamverkansmodellen grund för styrelsens beslut om regionala verksamhetsbidrag för 2019.

Hur frågan om de nationella minoriteternas kultur lyfts varierar mellan kulturplanerna. Flera regioner utvecklar arbetet på området. Kulturrådet kan fortsatt konstatera, genom de kontinuerliga dialogerna med regionerna, att dessa kommit olika långt i sitt arbete för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur, men att det går framåt. Frågan lyfts i betydligt högre utsträckning i dag än tidigare och på regional nivå ökar både kompetensen kring och intresset för frågor som rör nationella minoriteter.

Utvecklingsprojekt

Anslaget 1:6 för stöd till regional kulturverksamhet, genom vilket stöd till regionerna fördelas, ger även Kulturrådet möjligheten att bidra till strategiska satsningar genom att fördela utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet.

Stödet kan sökas av kulturinstitutioner med regionala uppdrag och bidrag kan ges till strategiska utvecklingsinsatser av nationellt intresse, exempelvis projekt som är metodutvecklande eller projekt som kan utveckla den nationella infrastrukturen inom kulturområdet.

Under 2018 beslutades om sammanlagt 152 ansökningar om regionalt utvecklingsbidrag varav 69 beviljades stöd. 7 av de 152 ansökningarna avsåg projekt med syfte att främja nationella minoriteters kultur och 5 ansökningar beviljades sammanlagt 1,5 miljoner kronor i stöd. Fyra av dessa hade en minoritets kulturaktör som sökande part.

Tabellen nedan omfattar de ansökningar som syftat till att främja nationella minoriteters kultur och kulturarv.

Tabell 9. Ansökningar och fördelade utvecklingsbidrag 2018 (2017), per minoritetsgrupp

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judisk kultur	1 0	0 0	0% -	150 0	0 0	0% -
Romsk kultur	3 6	3 6	100% 100%	1 000 1 992	600 1 265	60% 64%
Samisk kultur	3 7	2 5	67% 71%	1 489 2 939	900 1 661	60% 57%
Sverigefinsk kultur	0 3	0 0	- 0%	0 964	0 0	- 0%
Tornedalsk kultur	0 1	0 0	- 0%	0 500	0 0	- 0%
Flera	0 3	0 3	- 100%	0 2 270	0 1 800	- 79%
TOTALT	7 20	5 14	71% 70%	2 639 8 665	1 500 4 726	57% 55%

Kommentar

Sedan kultursamverkansmodellen infördes har utvecklingen mot ökad kunskap om och intresse för nationella minoriteters kultur gått framåt i regionerna, något som är tydligt i de regelbundna dialoger som Kulturrådet för med varje region.

Kulturrådets bedömning är fortsatt att kultursamverkansmodellen är ett bra verktyg för att öka kunskapen om minoritetspolitiken och det allmännas ansvar i frågan. Genom arbetet inom modellen främjar Kulturrådet de nationella minoriteternas möjligheter att få ett större inflytande över den lokala och regionala kulturpolitiken.

Övriga stödformer

Utöver ovan beskrivna stödformer fördelar Kulturrådet medel genom flera andra stödformer riktade till kulturyttringar såsom teater, dans, musik och bild- och formområdet. Stöd har år 2018 fördelats till kulturverksamhet med bäring på nationella minoriteters kultur inom flera av dessa stödformer.

Svårigheten här är att avgöra vad som utgör nationella minoriteters kultur. Minoritetspolitiken bygger på en självidentifikationsprincip; det är inte det allmännas roll att definiera vad som utgör exempelvis samisk eller romsk kultur. Det är heller inte något som låter sig göras utan att riskera att medföra en statisk kultursyn. Kulturrådets utgångspunkt är att kulturer är föränderliga.

Därtill är det många gånger svårt att avgöra hur stor del av en verksamhet eller ett projekt som kan bedömas ha bäring på nationella minoriteters kultur.

Mot den bakgrunden kan Kulturrådet inte lämna en fullständig bild av hur nationella minoriteters kultur främjas genom bidragsgivning. Nedan redovisas ett urval av ansökningar med bäring på nationella minoriteters kultur som beviljats medel genom övriga stödformer.

De verksamheter som fått bidrag från Kulturrådet 2018 och som redogörs för nedan lyfts fram utifrån att sökande själv definierat verksamheterna som ett uttryck för en nationell minoritets kultur, att medverkande kulturskapare själva definierat sig som en minoritetsaktör eller att ett nationellt minoritetsspråk används. Samtidigt har varje verksamhet bedömts var för sig.

Närmare hälften av de som söker Skapande skolbidraget beskriver hur de arbetar eller har arbetat med nationella minoriteters kultur, men endast ett 40-tal beskriver konkreta planerade insatser för att arbeta med nationella minoriteters kultur inom Skapande skola. Det handlar dels om aktiviteter som är riktade till barn med minoritetstillhörighet (exempelvis kulturverksamhet på ett minoritetsspråk), dels om aktiviteter som syftar till att utforska och öka kunskapen om gruppernas kultur generellt. Aktiviteter beskrivs inom flera uttrycksformer såsom film, litteratur, berättartradition, hantverk och musik. Ett exempel är Sjöbo kommun som har fått fortsatta medel om 417 000 kronor för att i samarbete med Romskt kulturcentrum och Lungo Drom genomföra workshops i ett antal skolor i kommunen.

Kulturrådet har genom det tillfälliga projektbidraget kultur för barn och unga gett fortsatt stöd om 400 000 kronor till Romska Kulturcentret i Malmö (RKC Malmö) för pedagogisk verksamhet riktad till skolelever i mellanstadiet, högstadiet och gymnasiet runtom i landet. Syftet är att levandegöra och synliggöra romska barns förutsättningar till skolundervisning då och nu. Projektet genomförs i samverkan med Hälsinglands museum och pågår 2019–2021.

Lele Lele Orchestra, som har den bulgariska folkmusiken och den romska musiken från Balkan som grund för sitt skapande och uttryck, har genom turnébidraget till fria musikgrupper tilldelats ett stöd om 21 000 kronor.

Kulturrådet har genom projektbidraget till fri scenkonst fördelat 300 000 kronor till Cinnober teaterförening som planerar att framföra en pjäs skriven av en samisk författare som beskriver norsk och samisk historia från första halvan av 1900-talet.

Jokkmokks kommun har genom bidraget till musik- och kulturskolor tilldelats 250 000 kronor för att starta öppna verksamheten Mötesplats Kulturskolan där en ambition är att

arbeta med de samisktalande familjerna samt den samiska förskolan för att stötta revitaliseringen av de samiska språken.

Kommentar

Exemplen ovan visar att Kulturrådet verkar för nationella minoriteters kultur inom flera delar av sin verksamhet. Frågan bevakas i dag av fler medarbetare på myndigheten.

Särskilda regeringsuppdrag

Uppdrag inom strategin för romsk inkludering

2016 fick Kulturrådet i uppdrag av regeringen att under 2017–2018 genomföra insatser för att stärka romska kulturaktörer och deras samarbeten med olika kulturinstitutioner.

I uppdraget ingick att genomföra dialogmöten på regional nivå, mellan romska kulturaktörer på lokal, regional och nationell nivå och etablerade kulturinstitutioner. Syftet var att utifrån goda exempel på samarbeten inspirera till nya och informera om möjligheterna till bidrag för olika kulturverksamheter. Uppdraget har genomförts i samråd med romska organisationer samt sakkunniga.

Kulturrådet skulle även fördela särskilda medel för romsk kulturverksamhet inom ramen för stödet till nationella minoritetens kulturverksamhet under år 2017 och 2018. Verksamheter som innebar samarbete med andra kulturaktörer skulle särskilt uppmuntras. Under 2018 fördelades 515 000 kronor till fyra romska kulturaktörer¹⁰.

Uppdraget och insatserna slutredovisades till Länsstyrelsen i Stockholm den 22 februari 2019.

Kulturrådets generella slutsatser är att ett framgångsrikt arbete med romsk inkludering i kulturlivet kräver större och längre insatser. Kulturrådet bedömer att det krävs fortsatta insatser för att stärka romska kulturaktörer och deras samverkan med och kontakter till övriga kultursektorn.

Uppdrag om utgivning och spridning av litteratur på nationella minoritetsspråk

Regeringen gav i november 2017 Kulturrådet uppdraget att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken genom olika insatser. Barn- och ungdomslitteratur är särskilt prioriterad. I uppdraget ingår också att i samverkan med romska företrädare och sakkunniga genomföra läsfrämjande insatser för den romska minoriteten. Ett långsiktigt mål med uppdraget är att det finns en välfungerande infrastruktur som möjliggör och underlättar utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk i Sverige.

Efter samråd med företrädare för de nationella minoriteterna 2017–2018 genomfördes ett antal insatser under 2018. Översättningar av material inom projektet Bokstart togs bland annat fram på de fem minoritetsspråken och för några av språken även på deras varieteter. I december genomfördes ett rundabordssamtal med företrädare för de olika aktörerna inom förlag, bokhandel, distribution och bibliotek. Syftet var att få en bättre bild av de utmaningar som finns längs bokens väg till läsaren när det gäller just de nationella minoritetsspråken. Kulturrådet ingick också ett avtal med professor Leena Huss om att skriva artiklar och delta i tre filmer à fem minuter om barn, språkutveckling och vikten av att prata och läsa med sitt barn. Under 2018 skrevs även avtal med Biskops-Arnö om att

---

¹⁰ Mottagarna av bidraget är: Malmö Romska idécenter, Sveriges Romerförbund, Tehara Media och Romano Paso.

arrangera fem skrivarkurser med fokus på minoritetsspråk. Biskops-Arnö tilldelades uppdraget efter en genomförd direktupphandling. Därtill deltog Kulturrådet vid konferenser och seminarier för nätverkande och för att sprida information om Kulturrådet och detta uppdrag.

Övriga främjande åtgärder

Kulturrådets verksamhet består, utöver bidragsgivning, av att genom övriga främjande åtgärder verka för judar, romers, det samiska folkets, sverigefinnars och tornedalingars kultur. Samrådsförfarandet är en förutsättning för att kunna verka inom den nationella minoritetspolitiken och beskrivs under denna rubrik.

Samråd, dialoger och samarbeten

Under 2018 har fokus legat på regeringsuppdraget att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken. Med anledning av detta har Kulturrådet bjudit in nationella minoritetsorganisationer och föreningar till dialogmöten och rundabordssamtal.

Kulturrådet har även löpande kontakt med Sametinget, både i egenskap av myndighet och företrädare för det samiska folket. Under 2018 hölls två samråd med Sametinget. Den 8 mars hölls ett med anledning av regeringsuppdraget om utgivning och spridning av litteratur på nationella minoritetsspråk. Den 28 mars hölls det andra i Kiruna med fokus på kultursamverkansmodellen och Kulturrådets arbete med samisk kultur samt på hur myndigheternas bidragsgivning avseende samisk kultur kan förhålla sig till varandra.

Att Kulturrådet har en kontinuerlig, öppen kontaktyta till sökande parter och håller sig uppdaterat om de nationella minoriteternas problemformuleringar och behov inom kulturområdet är nödvändigt för att kunna utveckla arbetet med bidragsgivning och främjande av nationella minoritetens kulturverksamhet. Kulturrådet håller sig även uppdaterat genom flera andra kontaktytor.

Den 20–21 september arrangerade Institutet för språk- och folkminnen den nordiska workshoppen Håll språken levande. Kulturens betydelse för nordens språkliga mångfald. Kulturrådet medverkade tillsammans med Sametinget i planeringen, som var en del i programmet för Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet.

Kommentar

Kulturrådet konstaterar fortsatt att årligen återkommande samråd med riksorganisationerna och Sametinget är avgörande för att kunna utveckla arbetet med bidragsgivning och främjande av nationella minoritetens kulturverksamhet.

Övrigt: remiss, information och kompetensutveckling

Kulturrådet har under 2018 framförallt genom regeringsuppdragen främjat nationella minoritetens kultur och verkat för att öka kunskaperna om den nationella minoritetspolitiken inom kulturområdet.

Utöver detta har Kulturrådet under 2018 genomfört följande:

- Svarat på remiss angående delbetänkandet från Utredningen om en stärkt minoritetspolitik, "Nästa steg? Del 2. Förslag för en stärkt minoritetspolitik" (SOU 2017:88).

- Utlyst bidragen i följande nationella minoritetstidskrifter: Judisk krönika, É Romani Glinda, Nuorat, MetAvisi och Suomen Uutisviikko.

Kulturrådets personal deltar regelbundet vid relevanta konferenser och workshops med fokus på nationella minoritetens kultur och verksamhet. Kulturrådet träffar även bidragssökande och andra minoritetskulturaktörer för att få kunskap om behov och problemformuleringar.

Kommentar

Kulturrådet konstaterar fortsatt att det främjandearbete myndigheten bedriver utöver bidragsgivningen delvis styrs av efterfrågan från såväl nationella minoriteter som andra parter. Kulturrådet bedömer att arbetet med andra främjande åtgärder i likhet med tidigare år fortsatt bör vara lyhört för de nationella minoritetsaktörernas behov.